

International JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 27.02.2023
Published /Yayınlanma 30.04.2023
Volume/Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(94), 870-881

http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3610
Research Article
ISSN: 2459-1149

Selim ERİN

<https://orcid.org/0009-0000-8660-1808>

MEB, Konya Çumra 60.Yıl Mehmet Yaymacı İlkokulu, Konya / TÜRKİYE

Sevgi ERİN

<https://orcid.org/0009-0009-4744-0381>

MEB, Konya Karatay Çatal Hüyük Münise Lutfi Onat İlkokulu, Konya / TÜRKİYE

2006-2020 YILLARI ARASINDA BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLI OKULLARI KONU ALAN TEZLERİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THESIS ON THE COMBINED CLASS SCHOOLS BETWEEN 2006-2020

ÖZET

Birleştirilmiş sınıflı okullar (B.S.O.) dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de nüfusun az olduğu dolayısıyla öğrenci sayısının yetersiz kaldığı, kırsal bölgelerde eğitim öğretim faaliyetinin devam etmesi amacıyla düzeyleri farklı birden fazla sınıfların bir arada eğitim öğretim görmesi amacıyla uygulanmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ile doküman incelemesi tekniği kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın amacı yapılandırmacı yaklaşımın ülkemizde benimsendiği tarihten itibaren birleştirilmiş sınıflı okulları konu alan 2006-2020 yılları arasında yazılmış tezlerin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu YÖK Ulusal Tez Merkezinde bulunan 2006-2020 yılları arasında yazılmış 34 adet (33 adet yüksek lisans, 1 adet doktora) tez çalışması oluşturmaktadır. Tezler içeriklerine göre öğrenme-öğretme süreci (18 adet), yönetsel süreç (5 adet), ilk okuma yazma süreci (2 adet), birleştirilmiş sınıf öğretmenleri (4 adet), sınıf öğretmeni adayları (1 adet), birleştirilmiş sınıflarda ki kaynaştırma öğrencileri (1 adet), birleştirilmiş sınıf problemleri (1 adet), birleştirilmiş sınıf yönetimi (1 adet), öğrenme öğretme ortamı (1 adet) şeklinde sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıf, Müdür Yetkili Öğretmen, İlkokul, Öğretmen.

ABSTRACT

Combined-class schools (B.S.O.) are implemented in our country as in many countries of the world, where the population is low, so the number of students is insufficient, in order to continue education and training activities in rural areas with more than one class of different levels.

In the research, content analysis was carried out by using qualitative methods and document analysis techniques. The aim of the research is to examine the theses written between 2006-2020 on the subject of multi-class schools since the adoption of the constructivist approach in our country. The study group research consists of 34 thesis studies (33 master's and 1 doctorate) written between 2006-2020 at YÖK National Thesis Center. According to the content of the theses, the learning-teaching process (18), the administrative process (5), the first reading and writing process (2), the combined classroom teachers (4), the primary teacher candidates (1), the inclusive students in the combined classrooms (1 unit), combined classroom problems (1 item), combined classroom management (1 item), learning-teaching environment (1 item).

Keywords: Consolidated Classroom, Principal Authorized Teacher, Primary School, Teacher

1. GİRİŞ

Birleştirilmiş sınıf, bir öğretmen tarafından farklı düzeydeki sınıflara, öğrenci sayısının yetersiz kaldığı okullarda eğitim öğretim faaliyetinin devam etmesi amacıyla oluşturulmuş sınıflardır. Birden çok sınıflın birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir öğrenci grubuyla bir öğretmen tarafından yapılan öğretime birleştirilmiş sınıflarda öğretim denir (Köksal, 2003).

Öğretim biçimi, birleştirilmiş sınıfları bağımsız sınıflardan ayıran en önemli farklılıktır. Bağımsız sınıflı okullardan farklı olarak derslerin birçok zamanında kendileri bireysel olarak çalışarak, akran ve üst sınıf öğrencilerden yardım alarak geçirirler.

İlk olarak, 1930'da çıkarılan "Köy Mektepleri Müfredat Programı" ile birleştirilmiş sınıflarda uygulanan program, müstakil sınıfların programından ayrılmıştır. Bu programla, köydeki öğrencilerin ihtiyaçları daha fazla göz önünde bulundurulmuştur. Öğrencilerin çevrelerine uyumunun sağlanması ve köy ihtiyaçlarına uygun bir öğretim yapılması amaçlanmıştır. 1939 yılında köy okulları programının kapsamı genişletilmiştir. 1936'da çıkarılan program şehir ilkokullarına yönelik bir programdı. Köy ve şehir

okullarında uygulanan programın farklı olması 1936 şehir okulları programı ile 1939'da geliştirilen köy okulları programının birleştirilerek yeni bir program hazırlanmasının önünü açmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar neticesinde günün ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak "1948 ilkokul Programı" hazırlanmıştır. Bu program 1948-1949 eğitim öğretim yılında yürürlüğe girerek 20 yıl boyunca uygulanmıştır (Yılmaz,2011).

1951-1952 eğitim öğretim yılında Amerika'dan Kate Wofford Türkiye'ye davet edilmiş, programın aksayan yönlerinin değiştirilip geliştirilmesi için çalışmalar yapmaya başlamıştır. Wofford, şehir ilkokulları ile köy okullarında uygulanan programların farklı olması gerekliliği üzerinde durmuştur. Wofford'un görüşlerini dikkate alan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ülkemizde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenleri yurtdışına göndererek onlardan çalışmalar yapmalarını istemiştir. Bu çalışmalar sonucunda 1962'de taslak bir program ortaya çıkmış ve bu program üzerinde ön uygulamalar yapılarak "1968 İlkokul Programı" çıkartılmıştır. Bununla birlikte, köy okulları ile şehir okullarının programları yeniden ayrılarak uygulanmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2011).

Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18.05.2000 tarih ve 122 sayılı kararıyla 2000-2001 öğretim yılından itibaren uygulamadan kaldırılan programların yerine, müstakil sınıflarda uygulanan; "fen bilgisi", "sosyal bilgiler" ve "hayat bilgisi" programlarının birleştirilmiş sınıflarda da okutulması kararlaştırıldı. Yapılandırmacı eğitim anlayışına göre hazırlanan son (2005) programda köy okulu ve şehir ilköğretim okulu olarak ayrılmamış ve ortak program benimsenmiştir (MEB,2005).

Birleştirilmiş sınıflı okullar sadece Türkiye'de değil, dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde bulunmaktadır. ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya gibi dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde birleştirilmiş sınıflı okullar bulunmaktadır. Bu okullar genellikle, buldukları ülkenin kırsal alanlarında eğitim hizmeti vermektedirler. Kırsal alanda tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkla geçimini temin eden ailelerin çocuklarına eğitim hizmetini ulaştırma gayesiyle açılmışlardır (Gözler,2009).

Kuzey ülkelerinde, 1980'lerde eğitimsel, coğrafik, ekonomik ve sosyal nedenlerden ve kırsal alanları canlandırma hareketlerinden dolayı birleştirilmiş sınıflar tekrar önem kazandı ve hatta ilgi odağı haline geldi. Birçok Avrupa ülkesi, Amerika ve Kanada, 1980'lerde birleştirilmiş sınıfları tekrar işlevsel hale getirdiler ve bu sınıfları nüfus yoğunluğunun düşük olduğu bölgelerde etkili bir eğitimsel yapı olarak gördüler. Bu hareketin sürdürülmesiyle, gelişmekte olan ülkelerde eğitime yardım eden kuruluşlar birleştirilmiş sınıflara yeniden önem attılar. Son 20 yıl içerisinde, birleştirilmiş sınıflarla ilgili Latin Amerika ve Asya'da birçok proje yapıldı (Bayar, 2009).

MEB'in 2018 verilerine göre 2016-2017 eğitim öğretim döneminde Türkiye genelinde; iki sınıf bir arada okuyan öğrenci sayısı 98 732 iken; iki sınıf bir arada okutan öğretmen sayısı 4 423. Üç sınıf bir arada okuyan öğrenci sayısı 6 627 iken; üç sınıf bir arada okutan öğretmen sayısı 449'dur. Dört sınıf bir arada okuyan öğrenci sayısı 31 165 iken; dört sınıf bir arada okutan öğretmen sayısı ise bin 731'dir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda toplam 136 524 öğrenci eğitim öğretim görürken ve 6 603 öğretmen görev almaktadır.

Birleştirilmiş sınıfların oluşturulma biçimleri bazı etkenlere göre değişiklik göstermektedir. Bunlar; öğrenci mevcudu, okulun derslik durumu ve öğrenci sayısıdır.

Eğitim sistemimizde, birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece ilkokullarda görülmektedir. Bir öğretmenin görevlendirildiği okullarda 1-2-3 ve 4. Sınıflar aynı sınıfta ders işlemektedir. Öğretmen bir sınıfa ders anlatırken diğer sınıflara da ödev vererek derslerini işlemektedir. 2012-2013 Eğitim Öğretim yılında ülkemize 4+4+4 sisteminin gelmesiyle birlikte birleştirilmiş sınıf oluşturulma biçimleri yeniden düzenlenmiştir. 1 öğretmenin olduğu okullarda 1-2-3-4. sınıflar bir sınıfta; 2 öğretmenin olduğu okullarda 1-2.sınıflar bir sınıfta 3-4.sınıflar diğer sınıfta; 3 öğretmenin bulunduğu okullarda 1.sınıflar bir sınıfta, 2-3.sınıflar diğer sınıfta, 4.sınıflar ise başka bir sınıfta eğitim öğretimine devam etmektedir (Akt: Coşkun, 2018; Yıldırım, 2008).

Birleştirilmiş sınıfta öğretim yapan öğretmen, öğretimi; öğretmenli ve ödevli ders saatleri olarak gerçekleştirir. Öğretmen birlikte bulunduğu öğrencilerle ders yapar. Öğretmenli derslerde öğretilecek konular öğrencilerin kendi kendilerine çalışarak anlayamayacağı, ağır, karmaşık, zor ve ilk defa karşılaştıkları konular olmalıdır. Öğretmensiz geçen ödevli derslerde amaç öğrencilere öğrenmeyi öğretmektir. Bu derslerde başarılı olmak için verimli çalışma ve öğrenme tekniklerini öğrencilere kavratmak gerekir. Bu nedenle çocuklara sürekli olarak, verimli çalışma teknikleri, okuduğunu anlama, sessiz okuma, not alma, özet çıkarma, sözlük kullanma, harita okuma, gözlem yapma, kompozisyon yazma gibi temel çalışma tekniklerine ait beceriler kazandırılmalıdır (Akt: Coşkun,2018).

Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının birçok sınırlılıkları olmasına rağmen bazı yararları şu şekilde sıralanabilir (Abay, 2006):

- Kırsal kesimlere okul yapılarak öğretimin devamı sağlanır.
- Birden fazla ve öğrenci mevcudu az sınıflara bir öğretmen görevlendirerek ülke genelindeki öğretmen eksikliğinin önüne geçilmiş olur.
- Öğrencilerin yardımlaşmalarını sağlayarak birbirinden öğrenmelerini sağlar.
- Öğretmensiz saatlerde öğrenciler kendi kendilerine çalıştıkları için öz kontrol, araştırma yapma, kendi başına öğrenme yetenekleri gelişir.
- Öğrencilerin geçmiş yıllara ait eksik bilgilerini tamamlama imkânı vardır. Örneğin; bir üçüncü sınıf öğrencisi ikinci sınıfa ait eksik bilgilerini aynı sınıf ortamında bulunduğu için tamamlayabilir.
- Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen birden fazla sınıfla aynı anda ilgilenemeyeceği için üst sınıflardaki yetenekli öğrencilere alt sınıflarla ilgilenmeleri için görev verir. Böylece öğrencilerin sorumluluk alma duyguları gelişir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının sınırlılıklarını ise şu şeklide sıralanabilir (Coşkun, 2018; Abay, 2006).

- Dört sınıflı bir arada okutan öğretmenler öğrencilerinin hazır bulunuşluklarını ve seviyelerini dikkate alıp bireyselleştirilmiş eğitim uygulayamayabilirler
- Öğretmenlerin birçoğu BSO Hakkında yeterli bilgiye sahip değillerdir.
- Öğretmenin aynı zamanda müdür yetkililik görevi olduğundan idari, öğrenci ve fiziki yapı işleri öğretmene fazladan yük getiriyor. Öğretmenin görev, yetki ve sorumlulukları artmaktadır.
- Deneyimsiz öğretmen, bir sınıfta ders işlerken diğer sınıflarla ne yapacağını bilememekte, kurumsal olarak bilse dahi uygulamada eksikleri olmaktadır. Bu gibi durumlarda daha mesleğinin ilk yıllarında onu meslekten soğutmaktadır.
- BSO fiziki yapı olarak zayıf bir durumdadır. Eğitim materyalleri araç-gereçleri yetersizdir.
- Öğrenciler tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden dolayı okula düzenli olarak devam etmezler. Öğrencilerin iş gücünden yararlanılır.
- Birleştirilmiş sınıfların en önemli sınırlılıklarından birisi de eğitim öğretim faaliyetlerine ayrılan zamanın yetersiz kalışıdır.

2. YÖNTEM

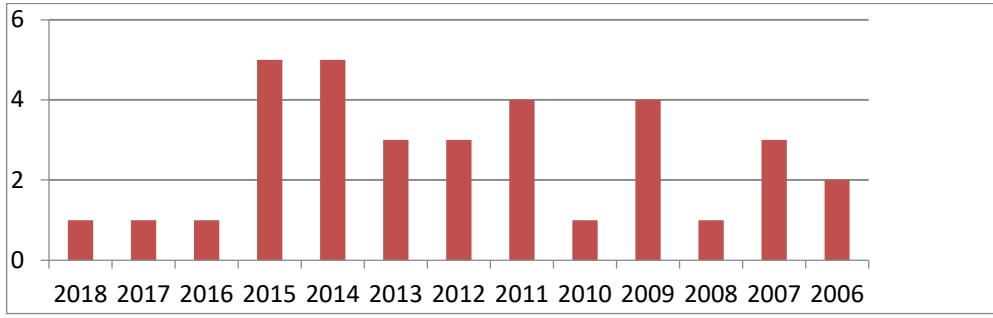
Ülkemiz eğitim sisteminde 2005-2006 eğitim öğretim yılında gerçekleştirmiş olduğu köklü değişim ile yapılandırmacı yaklaşımı temel alan bir öğretim programını benimsemiştir. Bu çalışmada da (yapılandırmacı yaklaşımın benimsendiği tarih baz alınarak) 2006-2020 yılları arasında birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim öğretim uygulamalarını incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle birleştirilmiş sınıflı okulları konu alan tezler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). “İçerik analizi yoluyla veriyi tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

3. BULGULAR

Araştırmada incelenen tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 1 ve Şekil 1’de, tezlerin yayınlandıkları il ve üniversitelere göre dağılımı Tablo 2’de, yayınlanan tezlerin türüne göre dağılımı ise Şekil 3’te verilmiştir.

Tablo 1: Tezlerin Yayınlanma Yıllarına Göre Dağılımı

Yıllar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sayı	2	3	1	4	1	4	3	3	5	5	1	1	1

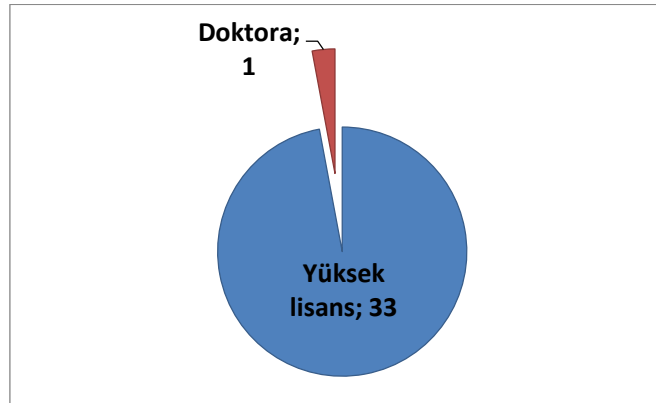
Şekil 1: Tezlerin Yayınlanma Yıllarına Göre Dağılımı

Tablo 1 ve Şekil 1 incelendiğinde en az tez yazılan yılların 1'er adet ile 2008, 2010, 2016, 2017, 2018 yılları olduğu görülmektedir. En çok tez yazılan yılların ise 5'er adet ile 2014, 2015 yılları olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Tezlerin Yayınlandıkları İl ve Üniversitelere Göre Dağılımı

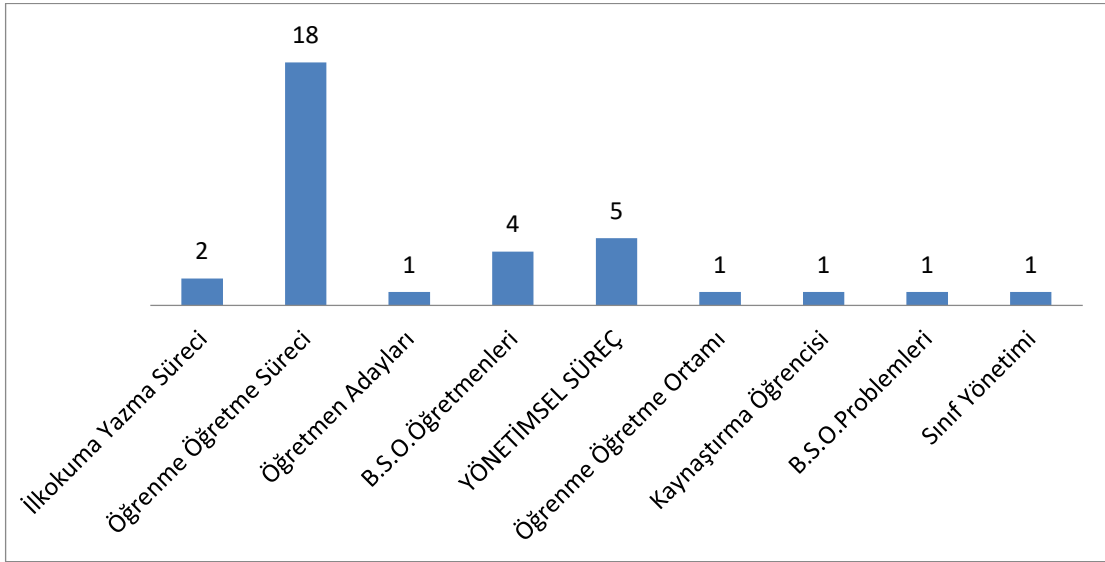
İLLER	ÜNİVERSİTELER	SAYILAR
Adana	Çukurova Üniversitesi	1
Afyon	Kocatepe Üniversitesi	3
Ankara	Gazi Üniversitesi-Türk Hava Kurumu Üniversitesi	4
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	1
Bolu	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1
Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
Elazığ	Fırat Üniversitesi	3
Erzurum	Atatürk Üniversitesi	4
Eskişehir	Osmangazi Üniversitesi	1
Gaziantep	Zirve Üniversitesi-Gaziantep Üniversitesi	3
Giresun	Giresun Üniversitesi	1
İstanbul	Yeditepe Üniversitesi	1
Kayseri	Erciyes Üniversitesi	1
Konya	Necmettin Erbakan Üniversitesi-Selçuk Üniversitesi	2
Ordu	Ordu Üniversitesi	1
Samsun	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2
Tokat	Gaziosman Paşa Üniversitesi	1
Trabzon	Karadeniz Teknik Üniversitesi	1
Van	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1
Zonguldak	Bülent Ecevit Üniversitesi	1

Tablo 2 incelendiğinde Erzurum ve Ankara illeri birleştirilmiş sınıflar ile ilgili yazılan tezlerin 4'er adet ile en fazla yazıldığı iller olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Yayınlanan Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde bu konuda yazılmış olan tezlerin büyük çoğunluğu (33 adet) yüksek lisans tezleridir. Yalnızca 1 adet tez doktora tezidir.

Şekil 3: Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Şekil 3'te tezlerin konularına göre dağılımı verilmiştir. Şekil incelendiğinde tezlerin en fazla öğrenme öğretme sürecini ele aldıkları görülmektedir. Yönetimsel süreç ile ilgili 5 adet, BSO öğretmenleri ile ilgili 4 adet, ilk okuma yazma süreci ile ilgili 2 adet, öğretmen adayları, öğrenme öğretme ortamı, kaynaştırma öğrencisi, BSO problemleri, sınıf yönetimi ile ilgili ise 1'er adet tez yazılmıştır.

4. SONUÇ

Bu çalışmada 2006-2020 yılları arasında birleştirilmiş sınıflı okulları konu alan tezlerin doküman incelemesi yoluyla içerik analizi yapılmıştır. Bulgular grafikler ve tablolarla verilmiştir.

Bu bölümde tezlerin konularına göre incelenmesi ve sonuçları verilmiştir.

4.1. Öğrenme Öğretmen Sürecini Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Abay (2006)'ın tezine göre BSO'da görev yapan erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre kendi yeterliliklerini daha olumlu değerlendirdikleri görülmüştür. Öğretmenler BSO'daki görevleri ve okuldaki öğretmen sayısı fark etmeksizin uygulamada karşılaştıkları sorunları aynı tanımlamışlardır. Mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler, mesleki kıdemi 6-10 yıl ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlere göre sorunları daha olumsuz olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Karaman (2006)'a göre matematik dersinde müstakil sınıflarda öğrenim gören öğrenciler BSO da öğrenim gören öğrencilere göre daha başarılıdır.

Palavan (2007)'a göre BSO'da görev yapan bayan öğretmenlerin sınıfları erkek öğretmenlerin sınıflarına göre daha başarılı değerlendirilmiştir.

Abay (2007)'a göre haftalık ders saatinin yetersiz olduğu, öğretmenlerin değişik öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmadığı, öğrencileri seviye gruplarına göre ayıramadığı, öğrenci etkinliklerinin hepsinin yapılmadığı, Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili olarak değişik materyallerin kullanılmadığı, öğretmenlerin hazır materyallerden yararlanmadığı, öğrenci işbirliği ile hazırlanan araç-gereçlerin yetersiz olduğu, öğretmenlerin kendi hazırladıkları materyallerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gelebek (2011)'e göre az mevcutlu birleştirilmiş sınıflarda, öğrenci başına düşen öğretmenli sürenin artmasıyla öğretmenlerdeki olumlu algı düzeyi artacak ve dolayısıyla öğrenci mevcudunun birleştirilmiş sınıflarda 21'den az olması programın uygulanmasını olumlu yönde etkileyecek sonucuna ulaşılmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda internet ve bilgisayar alt yapısının bulunması ilköğretim programının uygulanması için olumlu sonuçlar verecektir. Gidiş geliş yapan öğretmenler, köyde ikamet eden öğretmenlere göre programın uygulanmasına daha olumlu bakmaktadır (Gelebek,2011).

Adanur (2011)'a göre birleştirilmiş sınıflı okullarda yaş itibarıyla genellikle genç, 5 yıl ve daha az mesleki deneyime sahip öğretmen grubunun görev yapmakta olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçme-değerlendirme sürecinin öğrenci mevcudu az olan birleştirilmiş sınıflarda daha etkin yapılabileceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmenler sınıflarında yapılandırmacı yaklaşımı temele alan öğretim yöntem ve tekniklerine temas etseler bile ağırlıklı olarak geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaya devam ettikleri ve

derslerde bu yöntem ve teknikleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerinin daha ön planda kullanılmasında ise birleştirilmiş sınıf olmanın dezavantajlarını, köy şartlarının elverişsizliğini ve yapılandırmacı yaklaşımın gereğini yerine getirebilecek ortamın olmayışını dile getirdikleri görülmüştür. Birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı yaklaşımın uygulamasının en çok öğretmenler açısından zor olduğu belirtilmiştir. Müfredatın yoğun oluşuna bağlı yaşanan zaman yetersizliği, öğrenci hazırbulunuşluk seviyesinin düşük olması ve öğrenciler arası bireysel farklılıkların fazla oluşu en çok dile getirilen sorunlardır.

Adanur (2011)'un araştırmasına göre yapılandırmacı yaklaşımın birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulanışına yönelik teftişlerde, gerekli ve yeterli rehberliğin yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Özellikle okul ve çevre şartları göz ardı edilerek yapılan bu teftişlerin çoğu kez amacına hizmet edemediği sonuçlarına varılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler, birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı yaklaşımın daha verimli bir şekilde uygulanabilmesi için bir takım düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirterek, okullardaki fiziki ve sosyal ortamı uygun hale getirmenin, müfredatın birleştirilmiş sınıflar da düşünülerek hazırlanmasının gerektiği, bu tür okullarda çalışacak olan öğretmenlerin hem birleştirilmiş sınıf hem de yapılandırmacı yaklaşımla ilgili daha donanımlı hale getirilmesi için çalışmalara yer verilmesinin önemine temas etmişlerdir.

Arslan (2012)'in birleştirilmiş sınıflı okullarda dizgeli eğitimin akademik başarıya ve tutuma etkisi konulu araştırmasında dizgeli eğitimin akademik başarı üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca dizgeli eğitimin mevcut öğretim programının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını belirli bir oranda olumlu bir şekilde etkilediği sonucuna varmıştır.

Yılmaz (2014)'in Türkçe öğretim programlarının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi konulu tezinde Türkçe programında yer alan amaç ve kazanımların öğrenci seviyesinin üstünde olması, süre yetersizliğinin sorun teşkil etmesi, öğrenciler arasındaki seviye farklılığı, materyal eksikliği, izlemeye yer vermemesi, sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğrenci seviyesine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Şeker (2014)'in birleştirilmiş sınıflı okullardan mezun öğrencilerin üst eğitim kademelerindeki akademik ve sosyal başarı durumları konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflı okullarda sıklıkla yaşanan öğretmen değişimi öğrencileri üst eğitim kurumlarında akademik açıdan olumsuz etkilemektedir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda yaşanan sıkıntılar öğrencilerin okullara karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamı birleştirilmiş sınıflı okuldan sonra bir üst öğrenimlerine tek seçenek olan Yatılı Bölge İlköğretim Okullarında (YİBO) devam etmektedir. Yine Şeker (2014)'in tezine göre araştırmaya katılan öğrenci ve eğitimciler birleştirilmiş ve bağımsız sınıf öğrencileri arasında akademik başarı açısından bir fark olduğunu düşünseler de hem mezuniyet notları hem de SBS puanları önemli bir farkın olmadığını göstermektedir.

Dirik (2015)'in birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfın bir arada olmasının çoklu zekâ kuramı uygulamalarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu olumsuzlukların sebebi genel olarak zaman yetersizliği ve birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminin zorluğu olarak ifade edilmektedir. Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil sınıflarda aynı öğretim programlarının uygulanmasının çoklu zeka kuramı uygulamalarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Güler (2016)'in proje tabanlı öğrenmenin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflarda görev yapmakta olan öğretmenler proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin kalıcı öğrenmelerine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Ancak bu öğrenmenin en büyük dezavantajı zamandır. Proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin sosyalleşmesine ve öğrenciler arası etkileşim sağlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Proje tabanlı öğrenmede öğrencinin sürece aktif katılımının, öğrenme sorumluluğunu kendi üstlerine almalarının ve bu süreçte öğretmenin sadece rehber konumda olmasının öğretmenin iş yükünü hafifleteceği sonucu da çıkmıştır.

Çoşkun (2018)'un birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil sınıflarda öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesi konulu tezine göre öğretmenlerin çoğunluğu okuduğunu anlama becerisi açısından müstakil sınıfların birleştirilmiş sınıflara göre daha başarılı olduğu görüşünde olmasına rağmen müstakil ve birleştirilmiş sınıf öğrencileri arasında okuduğunu anlama becerisinde anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır.

4.2. Yönetimsel Süreçleri Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Akdoğan (2007)'ın birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yönetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar konulu tezine göre müdür yetkili öğretmenlerin personel hizmetlerinde nadiren sorunla karşılaştıklarını, öğrenci hizmetlerinde en çok karşılaşılan sorunların öğrencilerin devamının izlenmesi, öğrencilerin okula kaydedilmesi ve öğrenci kimlik işleri olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca okul-aile birliğinin kurulamaması, işlerlik kazandırılmaması, veli toplantılarının yapıcı ve düzenli olarak yapılamaması ve çevre gezilerinin düzenlenememesi de belirtilen sorunlardır. Müdür yetkili öğretmenlerinin öğretim hizmetlerinde en çok karşılaştıkları sorunlar, ders araç-gereçlerinin temini ve okul kütüphanesinin oluşturulamamasıdır.

Gözler (2009)'ın birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri konulu tezine göre müdür yetkili öğretmenler, araştırmanın bütün boyutları içerisinde en çok fiziki mekânın yönetimi, denetim problemleri, mevzuat boyutunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. En az zorlandıkları boyut ise personel işleri ve öğrenci işleri olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca müdür yetkili öğretmenler idarecilik konusunda lisans eğitimlerinden kaynaklanan eksikliklerinin olduğunu, öğretmenlik görevlerinde genel olarak başarılı olduklarını, idareciliğin zor ve stresli olduğunu, idarecilikteki stresin öğretmenlikte başarısızlığa neden olabileceğini sonucunu ortaya koymuşlardır. Öğretimde ise çok büyük problemler yaşandığını ve öğretim sürecinde konuların yetiştirilmesinde ve hedef davranışların kazandırılmasında zaman konusunda ciddi problemler bulunduğunu ortaya çıkmıştır. Müdür yetkili öğretmenler teftişlerin senenin belli zamanlarında yapılmasının ve müfettişlerin olumsuz tutum ve önyargılı olmasının yanlış olduğunu, bunun yerine daha sık zamanlarla, rehberlik ve öğretici yönünün ön planda olan denetimlerin olmasını savundukları ortaya çıkmaktadır.

Arslan (2013)'ın birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yönetimle ilgili sorunlarının incelenmesi konulu tezine göre müdür yetkili öğretmenler personelin özlük işleri haricindeki diğer işleri hiçbir zaman sorun olarak görmedikleri, öğretim hizmetlerinde yürütülen yönetim işlerinde yıllık öğretimin planlanması, öğretmenler kurulu toplantılarının yapılması, okul kütüphanesinin oluşturulması ve işletilmesi, öğretimin yapılması ve öğretimin değerlendirilmesi işinin sorun olarak görülmediği, en fazla sorun yaşanan işin “ders araç-gereçlerinin temin edilmesi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Eğitim hizmetlerinde ise en fazla sorun yaşanan işlerin öğrenci disiplin işleri, okul-aile birliğinin kurulması ve işlerlik kazandırılması işleri olduğu sonucu görülmektedir. Okulun temizlik işleri ve okula kaynak sağlanması bütün işler arasında en fazla sorun yaşanan konular olarak ortaya çıkmaktadır.

Akdağ (2014)'ın birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan müdür yetkili öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflarda çalışan erkek ve kadın müdür yetkili öğretmenlerin iş yükünün ve sorumluluklarının fazla olması, her iki tarafında yönetim işlerini de yürütmek zorunda olması, duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı isteklerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Genç öğretmenlerin tecrübesizliği ya da orta yaş ve ileri yaşlardaki öğretmenlerin sürece ve sisteme daha iyi hâkim olması; genç öğretmenlerin beklenti düzeylerinin yüksek olması; müdür yetkililik için üniversitede aldığı eğitimin yeterli olmaması vb. birçok nedenden dolayı yaş ile tükenmişlik arasında ters bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Yani yaş arttıkça tükenmişlik azalıyor, yaş azaldıkça tükenmişlik artıyor denilmiştir. Düzenli bir hayatlarının olmaması nedeni ile birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan bekâr öğretmenlerin ve boşanmış veya ayrı yaşayan öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeyleri evli öğretmenlerin düzeylerinden oldukça yüksektir sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.3. Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenleri Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Sezer (2010)'ın birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki ihtiyaçları analizi konulu tezine göre okulun yönetim işlerini öğretmenlikle birlikte yürütme, birleştirilmiş sınıflara dönük ünitelendirilmiş yıllık planları yapma, haftalık veya bir saatlik ders planları yapma, sınıf yerleşimini öğrencilerin öğretmenle, diğer öğrencilerle ve öğrenme materyalleriyle etkileşimini geliştirecek biçimde düzenleme, sınıf içi ve okulun diğer alanlarını eğitim ortamı olarak düzenleme konularında eğitime ihtiyaçları olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çağlayan (2012)'ın birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri konulu tezine göre cinsiyet ve yaş tükenmişlik düzeylerine etki etmemiştir. Ev ve okul işlerinden kaynaklanan fiziksel yorgunluk, evlilik ve aile yaşantısında karşılaşılan sorunlar, çocuk sahibi olmaları nedeni ile sorumluluk yüklenme, bireyin kendine yeterince vakit ayıramaması sorunlarından dolayı evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre daha fazla duygusal tükenme yaşadıkları bulunmuştur. Eşi çalışan öğretmenlerin okulda karşılaştıkları sorunlar,

hem okul hem de aile yaşamındaki zorlukların üstesinden gelebilme çabası, okul içinde aynı anda birden fazla işi yapma durumu, evli olmanın getirdiği fazladan sorumluluklar nedeniyle tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Şekerci'nin (2015) birleştirilmiş sınıflarda görevli öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi konulu tezine göre öğretmenlerin tükenmişliği müdür yetkili öğretmenlere göre daha fazla algıladıkları görülmüştür. Evli öğretmenler bekâr öğretmenlere göre daha fazla duyarsızlaşma yaşamaktadırlar.

4.4. İlkokuma Yazma Sürecini Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Yıldırım (2008)'in birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için ayrılan öğretmenli ders saatini yetersiz bulmaktadır. Ses Temelli Cümle Yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında **b-d, r-n, ğ-y, d-t, b-p** ve **n-m** seslerinin birbirine karıştırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bitişik eğik yazı ile yazmayı öğrenmede güçlük yaşadıkları fakat daha düzgün yazı yazma becerisi kazandıkları belirtilmiştir. Bunun yanı sıra diğer sınıf seviyesindeki öğrencilerin birinci sınıf öğrencilerine yardım etmesi olumlu olarak göze çarpan sonuçlardan birisidir.

Açan (2015)'in birleştirilmiş sınıfta ilk okuma yazmayı öğrenme ve öğretme sürecinin betimlenmesi konulu tezine göre ilk okuma yazma sürecinin hazırlık aşamasında Türkçe konuşma ve anlama becerisi iyi durumda olan öğrenciler okulu ve sınıf ortamını daha kolay tanımaktadır. El kasları yeterince gelişmeyen öğrenciler kalem tutma, makas kullanma ve kes yapıştır görevlerinde zorlanmaktadır. Devamsızlıklar öğrencinin süreçteki performansını olumsuz etkilemektedir. İlk okuma yazma sürecinde videolar ve görsel materyaller süreci olumlu etkilemiştir. Ev ortamında çocuklara sağlayacakları sınırlı kaynağa sahip olan ailelerin ilk okuma yazma sürecindeki etkilerinin yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Solak öğrencilerin sağa yatık yazamadıkları için bitişik el yazısında çok başarılı olmadıkları gözlenmiştir. Bitişik el yazısı yazımında %50'den fazla zorluk çekilen harfler "e, n, d, t, r, i, a, h, b" olarak ortaya konmuştur. Yine araştırma sonuçlarına göre programı yetiştirmekte zorlandığı ve kazanımlar eksik kaldığı zamanlarda kendini yetersiz hissetmiş, mesleki doyumsuzluklar yaşamıştır.

4.5. Öğretmen Adaylarını Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Bayar (2009)'ın sınıf öğretmenliği eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği konulu tezine göre eğitim öğretimi sınırlandıran en sık rastlanan ve öğretmen adaylarının en önemli olarak belirlediği konu öğrencilerin dikkat dağılması sorunu yaşamalarıdır. Öğretmen adayları öğretmenlerin derse planlı ve programlı olarak girmeleri halinde eğitim öğretimin her türlü sınırlılığının en aza ineceği görüşünde oldukları gözlenmiştir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflara özgü bir program hazırlanması gerektiğini ve bu programın birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve düzeyleri göz önünde bulundurularak hazırlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde verilen teorik bilgileri genel olarak yeterli bulmakta ancak birleştirilmiş sınıflı köy okullarında aldıkları uygulama eğitimini yeterli bulmamaktadırlar. Öğretmen adayları gözlem yaptıkları BSO'larda öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflar hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıklarını, uygun teknikleri kullanmadıklarını ve en önemlisi derse plansız girdiklerini gözlemiştir.

4.6. Öğrenme Öğretme Ortamlarını Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Tunç (2013)'un birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı öğrenme ortamının değerlendirilmesi konulu tezine göre yapılandırmacı öğrenme ortamını oluşturma düzeyinin en yüksek birleştirme şekli; 3. 4. sınıfların birleştirilmesi, daha sonra 1. 2. sınıfların birleştirilmesi, en düşük olarak da 1.2.3.4. sınıfların birleştirilmesi olarak belirlenmiştir. Birleştirilen sınıf sayısı arttıkça yapılandırmacı öğrenme ortamını oluşturma düzeyinin düştüğü sonucu ortaya çıkmıştır. Kıdem yılı daha az olan öğretmenlerin yapılandırmacı öğrenme ortamını oluşturmada daha fazla zorlandığı gözlenmiştir. Kalabalık sınıflarda yapılandırmacı uygulamalara yeterince yer verilemediği, sınıf mevcudu az olan sınıflarda yapılandırmacı öğrenme ortamını oluşturma daha kolay olduğu vurgulanmıştır. Müdür yetkili öğretmenlerin iş yükünün daha fazla olması, yapılandırmacı öğrenme ortamını etkileyen bir faktör olmadığı sonucu çıkmıştır.

4.7. Kaynaştırma Öğrencilerini Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Hasanoğlu (2013), birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler konulu tezine göre okuldaki araç gereç yetersizliği ve özel gereksinimli öğrenci için hangi materyali kullanılmasının uygun olduğu konusunda kendilerine rehberlik edilmediği için materyal kullanmadıkları,

öğretmenlerin çoğunun öğrenme-öğretme sürecinde özel gereksinimli öğrencilere zaman ayıramadıkları, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrenci için kullanılması uygun olan ölçme-değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterli bilgi ve becerilere sahip olmadıkları, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının hazırlanmadığı ya da hazır olarak elde edilip öğretmenler tarafından okunmadığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciler ile ders içinde herhangi bir sorun yaşamadıkları ancak özellikle zihinsel yetersizliği ya da fiziksel yetersizliği olan özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrenciler arasında ders dışı iletişimin olumsuz olduğu görülmüştür. Normal gelişim gösteren öğrencilerin, özel gereksinimli öğrencilere ilişkin olumsuz bir akademik algıya sahip oldukları ancak normal gelişim gösteren öğrencilerin çoğunun özel gereksinimli öğrencilere ilişkin davranışsal bakımdan olumlu algıya sahip oldukları sonucu çıkmıştır.

4.8. Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Problemlerini Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Göçer (2014)'in birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan problemler konulu tezine göre birleştirilmiş sınıflı okullarda tarım ve hayvancılık işlerinden kaynaklanan devamsızlıklar eğitim-öğretimi olumsuz yönde etkilediği, derslerin daha verimli olması için ders içeriklerinin müstakil sınıflardan bağımsız olması gerektiği, alabildikleri hizmet içi eğitim kurslarının ders programlarının öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla yapıldığından, okul idaresine yönelik çalışmaların sınırlı kaldığı, ailelerin öğrencilere karşı ilgisiz kaldığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Genellikle kırsalda yer alan bu okulların kanalizasyon sıkıntısı olduğundan ve tuvaletlerin dışarıda olması kışın suların donmasının büyük sorunlara neden olduğu vurgulanmıştır.

4.9. Sınıf Yönetimini Konu Alan Tezlerin İncelenmesi ve Sonuçları

Ocakçı (2017)'nin birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi konulu tezine göre birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançlarının yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmenler, tahtayı bütün öğrencilerin görebileceği şekilde konumlandıkları, bazı durumlarda da tahtanın konumuna uygun oturma düzeni oluşturdukları gözlenmiştir. Öğretmenler, ısının eşit yayılması ve öğrencilerin yeterli ölçüde ısınabilmeleri için sobayı sınıfın merkezine yerleştirmiş ya da oturma düzenini sobaya yakın olacak şekilde düzenlemişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı, öğrencilerin tahtayı ve öğretmeni rahatlıkla görmesi, ders içi verimi artırması gibi nedenlerle "U" oturma düzenini tercih etmişlerdir. Öğretmenler, sınıf panolarını bütün öğrencilerin rahatlıkla görebileceği bir yüksekliğe asmışlar, her sınıf için ayrı ayrı panolar belirleyip ve her öğrencinin en az bir etkinliğine bu panolarda yer verdikleri sonuçları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin, ödevli çalışmalarda öğrencileri güdüleme, öğrencilerin ilgilerinin kendi çalışmalarına yönelmesini sağlayacak öğretim materyalleri geliştirme konularında mesleki eğitime ihtiyaçları buldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, dikkat çekme çalışmalarını da önemli görmekte, derse başlamadan önce ve ders esnasında bu çalışmalara sıklıkla yer verdikleri görülmüştür. Okula yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri, öğretim ortamına uyum sağlayana dek geçen sürede diğer sınıfların derslerini bölecek davranışlar sergiledikleri belirtilmiştir. Öğretmenler, yaşadıkları zaman sorununun neticesinde, eğitim-öğretim sürecinin önemli bir bölümünü temel derslere ayırmak durumunda kalmışlardır.

5. TEZLERİN SONUÇLARI İLE İLGİLİ TARTIŞMA

Tezlerin çoğunluğu (%53) öğrenme öğretme süreci ile ilgili konulardır. Araştırmacılar bu süreçle ilgili sorunları ve öğretmen-öğrencilerin yaşadıkları sıkıntıları ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bu sorunları ortaya çıkarırken de sıklıkla müstakil sınıflarla karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırmalarda genellikle öğrenci devamsızlığına, eğitim materyallerinin eksikliğine, okulun fiziki yapısına, öğretmenlerin yaşadığı sınıf yönetimi problemlerine değinilmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin aynı zamanda idareci oldukları için lisans düzeyinde ve çalışma hayatında bu konu ile ilgili bir eğitim almamaları araştırmalarda sıklıkla yer alan problemlerden olmuştur.

Araştırmalarda öğretim programı müstakil sınıfla eğitim yapan okullara göre hazırlandığından zaman problemi de ortaya çıktığı belirtilmiştir. Araştırmalara göre birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin mesleki yılları 1-5 yıl arasındadır. Yani ilk atama öğretmenler çoğunluktadır. Bu nedenle öğretmenler birleştirilen sınıfların sayısına göre ödevli-öğretmenli dersleri planlamakta zorluk yaşamakta ve bu zorluklarla baş edebilmenin eğitimini lisans düzeyinde almadıklarından bu zorlukları aşamamaktadırlar.

Araştırmalara göre dilde ortaya çıkan problemlerdendir. Öğrencilerin Türkçeyi tam anlayamaması ya da anlatamaması iletişim problemi yaşamalarına neden olmaktadır. Öğrenci okulda öğrendiği konuşma ve

yazma dilini eve gidince aile desteği olmadığı için unutmakta ya da hızlı bir öğrenmeyi gerçekleştirilememektedir. Aile, öğretmen ve öğrenci işbirliği ise hiçbir şekilde sağlanamamaktadır.

Yine araştırmalara göre öğrenciler okul öncesi eğitim almadıklarından ilkökula başlama konusunda hazırbulunmuşlukları oldukça alt seviyelerde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ilk okuma yazma sürecinde de öğrenciler açısından sıkıntılar yaşanmaktadır.

6. ÖNERİLER

İncelenen tüm araştırmaların önerilerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunda sıklıkla tekrar edilen öneriler şunlardır.

- 1.) Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere idari konularda kurs ve seminerler vererek onların öğretmenliğin yanı sıra yaptıkları bu iş nedeniyle sıkıntı yaşamaları engellenmelidir.
- 2.) Üniversitelerde sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilere bu konuda daha detaylı bilgiler verilmeli hatta uygulamalı eğitimin bir bölümünün birleştirilmiş sınıflı okullarda yapılması sağlanmalıdır.
- 3.) Maarif müfettişlerinin yaptıkları denetimler daha çok rehberlik amaçlı olmalı ve dönem başı ve sonunda olmalıdır.
- 4.) Müstakil sınıflara göre hazırlanan öğretim programı genelinden uzaklaşmadan birleştirilmiş sınıflara özgü bir şekilde program hazırlanmalıdır.
- 5.) Öğretmenlerin aileler ile etkili bir iletişim kurarak devamsızlığın önüne geçecek tedbirler almaları gerekmektedir.
- 6.) Birleştirilmiş sınıflarda görev alan öğretmenler kendilerini geliştirerek imkanlar dahilinde farklı yöntem ve tekniklerle dersleri işlemelidirler.
- 7.) Birleştirilmiş sınıflı okulların fiziki problemlerinin çözülmesi için gerekli katkı sağlanmalıdır.
- 8.) Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlere ek ücret ve farklı teşvikler verilerek tecrübeli öğretmenlerinde bu okulları tercih etmesi sağlanmalıdır.
- 9.) Okul öncesi çağındaki öğrencilerin okula gelmesi için yerel ve merkezi önlemler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abay, S. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflarda Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Sorunlar*. Yüksekisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Samsun.
- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Öğretmenlerin Öğretme-Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar*. Yüksekisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Erzurum.
- Açan, M. (2015). *Birleştirilmiş Sınıfta İlk Okuma Yazmayı Öğrenme Ve Öğretme Sürecinin Betimlenmesi: Bir Durum Çalışması*. Yüksekisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adanur, Z. (2011). *Birleştirilmiş Sınıflarda Yapılandırmacı Yaklaşımın Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi: Trabzon İli Örneği*. Yüksekisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitim Bilimleri Dalı, Trabzon.
- Akdağ, A. (2014). *Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi(Adıyaman İli Örneği)*. Yüksekisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akdoğan, M. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar*. Yüksekisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yöneticiliği Ve Denetçiliği Bölümü, İstanbul.
- Arslan,C. (2013). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetimle İlgili Sorunlarının İncelenmesi*. Yüksekisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması Ve Ekonomisi Bilim Dalı, Kayseri.

- Arslan, S. (2012). *Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Dizgeli Eğitimin Akademik Başarıya Ve Tutuma Etkisi*. Yüksek lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları Ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Bayar, S. (2009). *Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflar Hakkındaki Görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği*. Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Çağlayan, A. (2012). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri*. Yüksek lisans Tezi Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Erzurum.
- Çoşkun, M. (2018). *Birleştirilmiş Sınıflarda Ve Müstakil Sınıflarda Öğrenim Gören 1. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerisinin Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, Ordu.
- Dirik, E. (2015). *Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri*. Yüksek lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Tokat.
- Gelebek, S. (2011). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırıcılık Temelli Yeni İlköğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kilis İli Örneği)*. Yüksek lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- Göçer, V. (2014). *Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Problemler (Malatya Örneği)*. Yüksek lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği, Gaziantep.
- Gözler, A. (2009). *Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Yönetim Problemleri Ve Çözüm Önerileri*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması Ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Güler, T. (2016). *Proje Tabanlı Öğrenmenin Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. Giresun.
- Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş Sınıflardaki Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler*. Yüksek lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Eskişehir.
- Karaman, F. (2006). *Birleştirilmiş Sınıflarda Matematik Dersindeki Başarı Düzeyi İle Normal Sınıflardaki Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması*. Yüksek lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Fen Ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı, Van.
- Köksal, K. (2003). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2005). *İlköğretim 1–5 Sınıf Programları Tanıtım Kitapçığı*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2018). *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Kitapçığı*, Ankara.
- Ocakçı, E. (2017). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri Ve Sınıf Yönetimi İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı. Erzurum.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim Birinci Kademedeki Birleştirilmiş Sınıflardaki 4. Sınıf Öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler Dersinin Kazanımlarına Erişim Düzeyleri*. Yüksek lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Programı, Samsun.
- Sezer, R. (2010). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki İhtiyaçları Analizi*. Yüksek lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Burdur.
- Şeker, H. (2014). *Birleştirilmiş Sınıflı Okullardan Mezun Öğrencilerin Üst Eğitim Kademelerindeki Akademik Ve Sosyal Başarı Durumları*. Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Ankara.

- Şekerci, K. (2015). *Birleştirilmiş Sınıflarda Görevli Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi Şanlıurfa İl Örneği*. Yüksek lisans Tezi, Zirve Üniversitesi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Tunç, H.(2013). *Birleştirilmiş Sınıflarda Yapılandırmacı Öğrenme Ortamının Değerlendirilmesi (Kilis İli Örneği)*. Yüksek lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programı Ve Öğretimi Bilim Dalı Eğitim Programı Ve Öğretimi Bilim Dalı. Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 2. Baskı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2008). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Ses Temelli Cümle Öğretimi Yöntemi İle İlk Okuma Yazma Öğretimi Sırasında Karşılaşılan Güçlükler*. Yüksek lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Adana.
- Yılmaz, A. (2014). *Türkçe Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Yılmaz, M. (2011). *2005 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma)*. Yüksek lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.